

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

11. märts 2020*

Eelotsusetaotlus – Õigusalane koostöö kriminaalasjades – Raamotsus 2002/584/JSK – Euroopa vahistamismäärus – Artikli 5 punkt 3 – Üleandmine, millele on seatud tingimuseks, et isik tuuakse tagasi vahistamismäärust täitvasse liikmesriiki, et ta saaks seal kanda vabadusekaotuslikku karistust või täita vabadust piiravat julgeolekumeedet, mis talle vahistamismääruse teinud liikmesriigis määratakse – Tagasitoomise hetk – Raamotsus 2008/909/JSK – Artikli 3 lõige 3 – Kohaldamisala – Artikkel 8 – Kohtuotsuse teinud riigis mõistetud karistuse kohandamine – Artikkel 25 – Karistuse täideviimine raamotsuse 2002/584/JSK artikli 5 punkti 3 raames

Kohtuasjas C-314/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel rechtbank Amsterdami (Amsterdami esimese astme kohus, Madalmaad) 1. mai 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 8. mail 2018, Euroopa vahistamismääruse täitmise menetluses järgmise isiku suhtes:

SF,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president M. Vilaras, Euroopa Kohtu president K. Lenaerts neljanda koja kohtuniku ülesannetes, kohtunikud D. Šváby, K. Jürimäe ja N. Piçarra (ettekandja),

kohtujurist: P. Pikamäe,

kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikku menetlust ja 7. märtsi 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- SF, esindajad: *advocaten* T. E. Korff ja T. O. M. Dieben,
- Openbaar Ministerie, esindajad: K. van der Schaft, L. Lunshof ja N. Bakkenes,
- Madalmaade valitsus, esindajad: M. Bulterman, C. S. Schillemans ja A. M. de Ree,
- Iirimaa, esindajad: G. Hodge ja A. Joyce, keda abistas L. Dempsey, *BL*,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* S. Faraci,
- Austria valitsus, esindaja: J. Schmoll,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

- Poola valitsus, esindaja: M. Majczyna,
 - Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: S. Brandon, keda abistas *barrister* D. Blundell,
 - Euroopa Komisjon, esindajad: R. Troosters ja S. Grünheid,
- olles 16. mail 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT 2002, L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34), mida on muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK (ELT 2009, L 81, lk 24) (edaspidi „raamotsus 2002/584“), artikli 1 lõiget 3 ja artikli 5 punkti 3 ning nõukogu 27. novembri 2008. aasta raamotsuse 2008/909/JSK vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta kriminaalasjades tehtud otsuste suhtes, millega määratakse vabadusekaotuslikud karistused või vabadust piiravad meetmed, nende Euroopa Liidus täideviimise eesmärgil (ELT 2008, L 327, lk 27), mida on samuti muudetud raamotsusega 2009/299 (edaspidi „raamotsus 2008/909“), artikli 1 punkte a ja b, artikli 3 lõikeid 3 ja 4, artikli 8 lõiget 2 ja artiklit 25.
- 2 Taotlus on esitatud menetluses, mis puudutab Judge of the Canterbury Crown Courti (Canterbury raskete kuriteoasjade kohtu kohtunik, Ühendkuningriik) poolt Madalmaade kodanik SF-i suhtes kriminaalmenetluse läbiviimiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmist Madalmaades.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Raamotsus 2002/584

- 3 Raamotsuse 2002/584 põhjendustes 5 ja 6 on märgitud:
 - „(5) Tulenevalt eesmärgist kujundada Euroopa Liit vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevaks alaks tuleks kaotada liikmesriikidevaheline väljaandmine ja asendada see õigusasutustevahelise üleandmissüsteemiga. Lisaks sellele võimaldab süüdimõistetute kriminaalkaristuste täitmiseks või kahtlustatavatele süüdistuse esitamiseks uue lihtsustatud üleandmissüsteemi sisseviimine kõrvaldada keerukuse ja võimalikud viivitused, mis on omased praegusele väljaandmiskorrale. Tavapärased koostöösuhted, mis on siiani domineerinud liikmesriikide vahel, tuleks asendada kriminaalasjades tehtud otsuste vaba liikumisega, mis hõlmaks nii kohtuotsuse eelseid kui lõplikke otsuseid vabadusel, turvalisusel ning õigusel rajaneva ala raamistikus.
 - (6) Käesolevas raamotsuses sätestatud Euroopa vahistamismäärus on esimene kindel meede kriminaalõiguse valdkonnas, millega kohaldatakse vastastikuse tunnustamise põhimõtet, mida Euroopa Ülemkogu nimetas õiguslase koostöö nurgakiviks.“

4 Raamotsuse artikkel 1 sätestab:

„1. Euroopa vahistamismäärus on liikmesriigi väljaantud kohtuotsus, et teine liikmesriik võtaks tagaotsitava vahi alla ja annaks ta üle kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmise või vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.

2. Liikmesriigid täidavad mis tahes Euroopa vahistamismääruse vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt käesoleva raamotsuse sätetele.

3. Käesolev raamotsus ei mõjuta kohustust austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, mis on kirja pandud Euroopa Liidu lepingu artiklis 6.“

5 Nimetatud raamotsuse artiklites 3, 4 ja 4a on ette nähtud Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise kohustuslikud ja vabatahtlikud alused.

6 Raamotsuse artikkel 5 „Vahistamismääruse teinud liikmesriigis teatavatel juhtudel antavad tagatised“ sätestab:

„Euroopa vahistamismääruse täitmise suhtes täitva õigusasutuse poolt võib vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse alusel kohaldada järgmisi tingimusi:

[...]

3) kui isik, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus kohtu alla andmiseks, on vahistamismäärust täitva liikmesriigi kodanik või omab seal elukohta, võib üleandmise suhtes kohaldada tingimust, et see isik tuuakse pärast ülekuulamist vahistamismäärust täitvasse liikmesriiki tagasi, et ta saaks seal kanda vabadusekaotust või täita vabadust piiravat julgeolekumeedet, mis on talle määratud vahistamismääruse teinud liikmesriigis.“

Raamotsus 2008/909

7 Raamotsuse 2008/909 artikkel 1 näeb ette, et:

„Käesolevas raamotsuses kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) „kohtuotsus“ – väljaandjariigi kohtu jõustunud kohtuotsus või korraldus, millega määratakse füüsilisele isikule karistus;

b) „karistus“ – mis tahes vabadusekaotuslik karistus või vabadust piirav meede, mis on mõistetud määratud või määramata tähtajaks kriminaalmenetluse alusel kuriteo eest;

c) „väljaandjariik“ – liikmesriik, kus kohtuotsus välja anti;

d) „täidesaatev riik“ – liikmesriik, kellele kohtuotsus on edastatud selle tunnustamiseks ja täideviimiseks.“

8 Nimetatud raamotsuse artikkel 3 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Käesoleva raamotsuse eesmärgiks on kehtestada eeskirjad, mille kohaselt liikmesriigil, selleks et hõlbustada süüdimõistetud isiku sotsiaalset rehabilitatsiooni, tuleb tunnustada kohtuotsust ja viia mõistetud karistus täide.

2. Käesolevat raamotsust kohaldatakse juhul, kui süüdimõistetud isik on väljaandjariigis või täidesaatvas riigis.

3. Raamotsust kohaldatakse ainult kohtuotsuste tunnustamise ja karistuste täideviimise suhtes käesoleva raamotsuse tähenduses. Asjaolu, et lisaks karistusele on määratud ka rahatrahv ja/või tehtud konfiskeerimisotsus, mida ei ole veel tasutud, sisse nõutud või täide viidud, ei takista kohtuotsuse edastamist. Rahatrahvide ja konfiskeerimisotsuste tunnustamine ja täideviimine teises liikmesriigis põhineb liikmesriikide vahel kohaldatavatel õigusaktidel, eelkõige nõukogu 24. veebruari 2005. aasta raamotsusel 2005/214/JSK rahatrahvide vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta [(ELT 2005, L 76, lk 16)] ja nõukogu 6. oktoobri 2006. aasta raamotsusel 2006/783/JSK konfiskeerimisotsuste suhtes vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta [(ELT 2006, L 328, lk 59)].

4. Käesolev raamotsus ei mõjuta kohustust austada põhiõigusi ja õiguse aluspõhimõtteid, mis on kirja pandud Euroopa Liidu lepingu artiklis 6.“

9 Raamotsuse 2008/909 artikkel 8 „Kohtuotsuse tunnustamine ja karistuse täideviimine“ näeb ette:

„1. Täidesaatva riigi pädev asutus tunnustab artikli 4 kohaselt ning artiklis 5 sätestatud korras edastatud kohtuotsust ja võtab viivitamata vajalikud meetmed karistuse täideviimiseks, välja arvatud juhul, kui ta otsustab tugineda mõnele artiklis 9 sätestatud mittetunnustamise või täideviimisest keeldumise põhjusele.

2. Kui karistus on oma kestuselt vastuolus täidesaatva riigi õigusega, võib täidesaatva riigi pädev asutus otsustada karistust muuta ainult siis, kui kõnealune karistus ületab tema siseriiklikus õiguses sama liiki tegude eest sätestatud karistuse maksimaalse määra. Muudetud karistus ei tohi olla väiksem täidesaatva riigi siseriiklikus õiguses sama liiki tegude eest sätestatud karistuse maksimaalsest määrast.

[...]

4. Muudetud karistus ei tohi väljaandjariigis määratud karistust raskendada selle olemuse ja kestuse osas.“

10 Raamotsuse artikkel 25 „Euroopa vahistamismäärusele järgnevate karistuste täideviimine“ sätestab:

„Ilma et see piiraks raamotsuse 2002/584/JSK kohaldamist, kohaldatakse käesoleva raamotsuse sätteid *mutatis mutandis* selles ulatuses, nagu see on kooskõlas kõnealuse raamotsuse sätetega, karistuste täideviimiseks juhtudel, kus liikmesriik võtab kohustuse viia karistus täide vastavalt kõnealuse raamotsuse artikli 4 lõikest 6 tulenevatel juhtudel või kui kõnealuse raamotsuse artikli 5 lõike 3 kohaselt toimides on ta kehtestanud tingimuse, et isik tuleb karistuse kandmiseks tuua tagasi asjaomasesse liikmesriiki süüdimõistetud isiku karistamatuse vältimiseks.“

Madalmaade õigus

11 Raamotsuse 2002/584 Madalmaade õigusesse üle võtnud üleandmisseaduse (Overleveringswet) (*Stb.* 2004, nr 195; edaspidi „OLW“) artikli 6 lõige 1 näeb ette:

„Madalmaade kodaniku üleandmist võib lubada juhul, kui üleandmist taotletakse tema suhtes alustatud kriminaalmenetluse eesmärgil ning kui vahistamismäärust täitva õigusasutuse arvates on tagatud see, et kui isikule mõistetakse vahistamismääruse teinud liikmesriigis lõplik vabadusekaotuslik karistus tegude eest, mille puhul on üleandmine lubatud, siis saab ta selle karistuse kanda Madalmaades.“

12 Nimetatud seaduse artikli 28 lõige 2 sätestab:

„Kui rechtbank [kohus] leiab [...], et üleandmist ei saa lubada [...], siis tuleb tal sellest üleandmisest oma otsusega keelduda.“

13 Raamotsuse 2008/909 Madalmaade õigusesse ülevõtmiseks vastu võetud seaduse, mis käsitleb vabadusekaotuslike karistuste, sealhulgas tingimisi täitmisele pööramata jäetud karistuste vastastikust tunnustamist ja täideviimist (Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging vrijheidsbenemende en voorwaardelijke sancties) (*Stb.* 2012, nr 333; edaspidi „WETS“), artikli 2:2 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Minister on pädev tunnustama vahistamismääruse teinud liikmesriigi edastatud kohtuotsust selle täitmiseks Madalmaades.“

14 Selle seaduse artikli 2:11 kohaselt:

„1. Minister edastab kohtuotsuse ja tunnistuse apellatsioonikohtu juures oleva prokuratuuri kohtujuristile, välja arvatud juhul, kui ta enne leiab, et esineb kohtuotsuse tunnustamisest keeldumise põhjusi.

2. Kohtujurist esitab kohtuotsuse [...] viivitamata Gerechtshof Arnhem-Leeuwardeni [Arnhem-Leeuwardeni apellatsioonikohus, Madalmaad] erikolleegiumile [...]

3. Gerechtshofi [apellatsioonikohus] erikolleegium otsustab:

[...]

c. milline vabadusekaotusliku karistuse kohandamine tuleb [lõigete 4, 5 või 6] alusel teha.

4. Kui mõistetud vabadusekaotusliku karistuse kestus on pikem kui asjaomase teo eest Madalmaade õiguses ette nähtud karistuse ülemmäär, vähendatakse vabadusekaotusliku karistuse kestust selle ülemmäärani.

5. Kui süüdimõistetule antakse üle tagasitoomise tagatise vastu [OLW] artikli 6 lõike 1 tähenduses, ei kohaldata lõiget 4, vaid tuleb uurida, kas mõistetud vabadusekaotuslik karistus vastab karistusele, mis oleks asjaomase teo eest mõistetud Madalmaades. Vajaduse korral kohandatakse sellest tulenevalt karistust, võttes arvesse vahistamismääruse teinud liikmesriigis väljendatud seisukohti toime pandud teo raskuse kohta.

[...]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

15 Judge of the Canterbury Crown Court (Canterbury raskete kuriteoasjade kohtu kohtunik) tegi 3. märtsil 2017 Madalmaade kodaniku SF-i suhtes Euroopa vahistamismääruse, milles taotles, et SF antaks talle üle kriminaalmenetluse läbiviimiseks seoses kahe kuriteoga, nimelt konspiratsioonikuriteod, mille eesmärk oli tuua Ühendkuningriiki ühel juhul 4kg heroini ja teisel juhul 14kg kokaiini.

16 30. märtsil 2017 palus officier van justitie (prokuratuur, Madalmaad) vahistamismääruse teinud õigusasutusel anda raamotsuse 2002/584 artikli 5 punktis 3 ja OLW artikli 6 lõikes 1 nimetatud tagatis.

- 17 Home Office (siseministeerium, Ühendkuningriik; edaspidi „Ühendkuningriigi siseministeerium“) vastas 20. aprilli 2017. aasta kirjas järgmist:

„[...]

Ühendkuningriik tagab, et kui SF-ile mõistetakse Ühendkuningriigis vabadusekaotuslik karistus, siis tuuakse ta kooskõlas 2003. aasta väljaandmiseseaduse (Extradition Act 2003) artikliga 153C Madalmaadesse tagasi niipea, kui see on mõistlikult võimalik pärast seda, kui Ühendkuningriigis on lõpetatud kriminaalmenetlus ja kõik muud menetlused seoses kuriteoga, mille tõttu üleandmist taotleti.

Üksikasjalik teave karistuse kohta, mis SF-ile võidakse mõista, edastatakse SF-i Madalmaadesse tagasitoomise ajal. Oleme seisukohal, et raamotsuse [2002/584] alusel üleandmine ei anna Madalmaadele õigust muuta Ühendkuningriigi kohtu mõistetud karistuse kestust.“

- 18 Kui Ühendkuningriigi siseministril paluti täpsustada, milliseid menetlusi peetakse 2003. aasta väljaandmiseseaduse artikli 153C tähenduses „kõigi muude menetluste“ all silmas, siis vastas ta 19. veebruari 2018. aasta e-kirjas järgmist:

„Teatame teile, et väljend „muud menetlused“ võib hõlmata:

- (a) konfiskeerimismeetme analüüsi;
- (b) menetlust, mille eesmärk on kindlaks määrata vangistuse kestus, mida tuleb kohaldada juhul, kui võimalikku rahalist karistust ei tasuta;
- (c) võimalike õiguskaitsevahendite ammendumist, ja
- (d) konfiskeerimisotsuse või rahalise karistuse maksetähtaegade möödumist.“

- 19 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib kõigepealt, et SF-i arvates ei vasta see tagasitoomise tagatis raamotsuses 2002/584 ega raamotsuses 2008/909 kehtestatud tingimustele ning järelikult peaks rechtbank Amsterdam (Amsterdami esimese astme kohus, Madalmaad) tema üleandmisest Ühendkuningriigi pädevale asutusele keelduma. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on selles kontekstis tekkinud küsimus, kas selle tagatise teatavad osad on raamotsustega 2002/584 ja 2008/909 kooskõlas.

- 20 Seoses esiteks Ühendkuningriigi siseministeeriumi 20. aprilli 2017. aasta kirja osaga, mille kohaselt „Ühendkuningriik tagab, et kui SF-ile mõistetakse Ühendkuningriigis vabadusekaotuslik karistus, siis tuuakse ta [...] Madalmaadesse tagasi niipea, kui see on mõistlikult võimalik pärast seda, kui Ühendkuningriigis on lõpetatud kriminaalmenetlus ja kõik muud menetlused seoses kuriteoga, mille tõttu üleandmist taotleti“, tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul küsimus, millisel ajahetkel peab vahistamismääruse teinud liikmesriik tooma isiku, kelle üleandmist taotleti, vahistamismäärust täitvasse liikmesriiki tagasi, et ta saaks seal kanda vabadusekaotuslikku karistust või täita vabadust piiravat julgeolekumeedet, mis talle vahistamismääruse teinud liikmesriigis määratakse.

- 21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tugineb sellega seoses 25. jaanuari 2017. aasta kohtuotsusele van Vemde (C-582/15, EU:C:2017:37), leides, et selline vahistamismäärust täitvasse liikmesriiki tagasitoomise kohustus ei saa tekkida enne, kui kohtuotsus, millega mõistetakse vabadusekaotus või vabadust piirav julgeolekumeede, on jõustunud.

- 22 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekib siiski küsimus, kas kriminaalmenetluse läbiviimiseks Euroopa vahistamismääruse teinud liikmesriik kui liikmesriik, kus kohtuotsus hiljem tehakse, võib raamotsuse 2002/584 artikli 5 punktis 3 ette nähtud tagatise andmisel seada asjaomase isiku vahistamismäärust täitvasse liikmesriiki tagasitoomise tingimuseks mitte ainult selle, et oleks jõustunud

kohtuotsus, millega mõistetakse vabadusekaotus või vabadust piirav julgeolekumeede, vaid et oleks lõpule viidud ka kõik muud seda kuritegu puudutavad menetlused, millega seoses üleandmist on taotletud, nagu näiteks konfiskeerimismenetlus.

- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul on võimalik väita, et nii raamotsuse 2002/584 artikli 5 punkti 3 kui ka raamotsuse 2008/909 eesmärk hõlbustada süüdimõistetud isiku taasühiskonnastamist eeldab asjaomase isiku tagasitoomist vahistamismäärust täitvasse riiki niipea, kui kohtuotsus, millega mõistetakse vabadusekaotus või vabadust piirav julgeolekumeede, on jõustunud, ootamata ära muude seda kuritegu puudutavate menetluste tulemust, millega seoses Euroopa vahistamismäärus on tehtud.
- 24 Selle kohtu sõnul on võimalik ka väita, et asjaomase isiku tagasitoomine vahistamismäärust täitvasse liikmesriiki kohe pärast selle kohtuotsuse jõustumist, millega mõistetakse vabadusekaotus või vabadust piirav julgeolekumeede, võib kahjustada eesmärki, milleks ELTL artikli 67 lõigete 1 ja 3 kohaselt on tagada vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal kuritegevusega võitlemise meetmetega kõrge turvalisuse tase. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib sellega seoses, et kui kriminaalmenetluse läbiviimiseks Euroopa vahistamismääruse teinud liikmesriik kui liikmesriik, kus kohtuotsus hiljem tehakse, peaks konfiskeerimismenetluse läbi viima asjaomase isiku puudumisel, siis võiks sellel liikmesriigil isiku puudumise tõttu tekkida praktilisi ja tõenditega seotud probleeme, millest tulenevalt võib ta olla sunnitud selle menetluse läbiviimisest loobuma.
- 25 Mis teiseks puudutab Ühendkuningriigi siseministeriumi 20. aprilli 2017. aasta kirja osa, mille kohaselt „raamotsuse [2002/584] alusel üleandmine ei anna Madalmaadele õigust muuta Ühendkuningriigi kohtu mõistetud karistuse kestust“, siis eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul tõstatab see küsimuse, kas vahistamismäärust täitev liikmesriik võib pärast asjaomase isiku raamotsuse 2002/584 artikli 5 punktis 3 ette nähtud tagatise vastu üleandmist raamotsuse 2008/909 artikli 25 alusel kohandada sellele isikule vahistamismääruse teinud liikmesriigis mõistetavat vabadusekaotuslikku karistust või vabadust piiravat julgeolekumeedet rohkem, kui on raamotsuse 2008/909 artikli 8 lõikes 2 lubatud.
- 26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab, et WETSi vastuvõtmisele eelnenud parlamendi töödokumentidest nähtub, et Madalmaade seadusandja hinnangul annab raamotsuse 2008/909 artikkel 25 võimaluse säilitada Madalmaade kodanike suhtes enne selle raamotsuse rakendamist kehtestatud poliitika, mille kohaselt teisedati välisriikides mõistetud kriminaalkaristused Madalmaades sarnase kuriteo eest tavaliselt kohaldatavaks karistuseks – selline poliitika on praegu ette nähtud nimetatud seaduse artikli 2:11 lõikes 5. Eesmärk on saavutada sellise Madalmaade kodaniku, kes tuleb üle anda ja kelle üle oleks võidud kohut mõista ka Madalmaades, ja sellise Madalmaade kodaniku, kelle üle mõistetakse kohut Madalmaades, võrdne kohtlemine. See kohus ei ole kindel, kas raamotsuse 2008/909 artiklit 25 saab nii tõlgendada.
- 27 Neil asjaoludel otsustas rechtbank Amsterdam (Amsterdami esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas raamotsuse [2002/584] artikli 1 lõiget 3 ja artikli 5 punkti 3 ning raamotsuse [2008/909] artikli 1 punkte a ja b, artikli 3 lõikeid 3 ja 4 ning artiklit 25 tuleb tõlgendada nii, et olukorras, kus Euroopa vahistamismäärust täitev liikmesriik on seadnud oma kodaniku kriminaalmenetluse läbiviimise eesmärgil toimuvaks üleandmiseks raamotsuse [2002/584] artikli 5 punktis 3 sätestatud tingimuse, et see isik tuuakse pärast ülekuulamist tagasi vahistamismäärust täitvasse liikmesriiki, et ta saaks seal kanda vabadusekaotuslikku karistust või täita vabadust piiravat julgeolekumeedet, mis mõistetakse talle Euroopa vahistamismääruse teinud liikmesriigis, peab Euroopa vahistamismääruse teinud liikmesriik kohtuotsuse teinud riigina asjaomase isiku – pärast seda, kui otsus, millega mõistetakse vabadusekaotuslik karistus või vabadust piirav julgeolekumeede, on jõustunud – tegelikkuses tagasi tooma alles siis, kui „kõik muud menetlused seoses kuriteoga, mille tõttu üleandmist taotleti“ – nagu konfiskeerimismenetlus – on lõpuni viidud?

2. Kas raamotsuse [2008/909] artiklit 25 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriik võib olukorras, kus ta on oma kodaniku raamotsuse [2002/584] artikli 5 punktis 3 sätestatud tagatisele tuginedes üle andnud, selle isiku suhtes tehtud kohtuotsuse tunnustamisel ja täitmisel täidesaatva liikmesriigina – erandina raamotsuse [2008/909] artikli 8 lõikest 2 – kontrollida, kas sellele isikule mõistetud vabadusekaotuslik karistus vastab karistusele, mis oleks selle kuriteo eest mõistetud täidesaatvas liikmesriigis, ja kui see on vajalik, siis mõistetud vabadusekaotuslikku karistust kohandada?“

Eelotsusetaotluse vastuvõetavus

- 28 Madalmaade valitsus väidab, et eelotsusetaotlus on vastuvõetamatu.
- 29 Esiteks leiab see valitsus, et esitatud küsimused ei ole vaidluse esemega seotud. Põhikohtuasjas tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul hinnata, kas vahistamismääruse teinud õigusasutuse antud tagatis on kooskõlas raamotsuse 2002/584 artikli 5 punktiga 3. Selles sättes ei ole aga esitatud ühtegi nõuet seoses asjaomase isiku tagasitoomise ajaga vahistamismäärust täitvasse liikmesriiki ega ka tema suhtes vahistamismääruse teinud liikmesriigis mõistetud vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmisega pärast tagasitoomist. Seega jääb nende küsimuste ese väljapoole kontrolli, mida teostatakse Euroopa vahistamismääruse täitmise menetluses, ja mis puudutab teist küsimust, siis kuulub see raamotsuse 2008/909 kohaldamisalasse.
- 30 Teiseks leiab Madalmaade valitsus, et esitatud küsimused on hüpoteetilised. Nimetatud valitsus leiab, et ajal, mil eelotsusetaotluse esitanud kohus teeb otsuse selle isiku üleandmise kohta vahistamismääruse teinud liikmesriigile, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus kriminaalmenetluse läbiviimiseks, ei ole kindel, et see isik mõistetakse süüdi ning et ta tuleb seega tuua tagasi vahistamismäärust täitvasse liikmesriiki. Seega ei ole kindel, kas muud menetlused, mis on seotud kõnealuse Euroopa vahistamismääruse aluseks oleva kuriteoga, ning võimaliku mõistetava vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme kohandamine, on asjakohased.
- 31 Seoses sellega väärleb märkimist, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale on ELTL artiklis 267 sätestatud Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute vahelise koostöö raames üksnes asja menetlev ja selle lahendamise eest vastutaval liikmesriigi kohtul õigus kohtuasja eripära arvesse võttes hinnata nii eelotsusetaotluse vajalikkust asjas otsuse langetamiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Seega, kui küsimused on esitatud liidu õigusnormi tõlgendamise kohta, on Euroopa Kohus üldjuhul kohustatud vastama (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus AY (vahistamismäärus – tunnistaja), C-268/17, EU:C:2018:602, punkt 24, ning 10. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Wightman jt, C-621/18, EU:C:2018:999, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 32 Järelikult eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamise küsimused, mille liikmesriigi kohus on esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille paikapidavust Euroopa Kohus ei pea kontrollima, on asjakohased. Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud taotlusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et taotletaval liidu õigusnormi tõlgendusel puudub igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus AY (vahistamismäärus – tunnistaja), C-268/17, EU:C:2018:602, punkt 25, ja 24. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus XC jt, C-234/17, EU:C:2018:853, punkt 16 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 33 Käesoleval juhul on eelotsusetaotluse esitanud kohus esitanud Euroopa Kohtule vajalikud faktilised ja õiguslikud asjaolud, et viimane saaks anda esitatud küsimustele tarviliku vastuse, ning toonud välja põhjused, miks ta leiab, et esitatud küsimustes osutatud sätete tõlgendamine on tema menetluses oleva vaidluse lahendamiseks vajalik. Nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 30 märkis, võivad Euroopa Kohtu vastused küsimustele, mis puudutavad ühelt poolt raamotsuse 2002/584 artikli 5 punkti 3 ja teiselt poolt raamotsuse 2008/909 artikli 25 sisu, otseselt mõjutada seda, kuidas

eelotsusetaotluse esitanud kohus põhikohtuasjas käsitletava Euroopa vahistamismäärusega esitatud taotluse lahendab, mistõttu ei saa asuda seisukohale, et neil küsimustel pole mingisugust seost põhikohtuasja vaidluse esemega. Lisaks – nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 31 märkis –, kuigi menetluse käesolevas etapis on eelkõige süütuse presumptsiooni arvestades võimatu teada, kas SF mõistetakse talle etteheidetavates kuritegudes süüdi, ning veelgi vähem on võimalik kindlaks teha, kas talle mõistetakse mõni vabadusekaotuslik karistus või vabadust piirav meede, on selline hüpoteetiliselt siiski omane kriminaalmenetluse tavapärasele käigule ja eelkõige raamotsuse 2002/584 artikli 5 punkti 3 alusel antud igale tagatisele. Järelikult ei ole asjakohane Madalmaade valitsuse argument, et esitatud küsimused on hüpoteetilised, kuna kriminaalmenetluse tulemus on ebakindel.

34 Eelnevast järeldub, et eelotsusetaotlus on vastuvõetav.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Sissejuhatavad märkused

- 35 Esitatud küsimustele vastamiseks on oluline sissejuhatuseks märkida, et liidu õigus tugineb põhieeldusele, et igal liikmesriigil on kõikide teiste liikmesriikidega – ja ta ühtlasi tunnustab, et neil on temaga – teatud hulk ühiseid väärtusi, millel liit rajaneb, nagu on täpsustatud ELL artiklis 2. See eeldus tähendab ja põhjendab liikmesriikidevahelist vastastikust usaldust nende väärtuste tunnustamisel ja seega neid ellu viiva liidu õiguse järgimisel (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 35, ja 15. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus Dorobantu, C-128/18, EU:C:2019:857, punkt 45).
- 36 Nii liikmesriikide vastastikuse usalduse põhimõte kui ka vastastikuse tunnustamise põhimõte, mis ise tugineb esimesele põhimõttele, on liidu õiguses väga olulised, kuna need võimaldavad luua ja säilitada sisepiirideta ala (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 36, ja 15. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus Dorobantu, C-128/18, EU:C:2019:857, punkt 46).
- 37 Sellega seoses tuleb märkida, et nagu nähtub eelkõige raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõigetest 1 ja 2 ning põhjendusest 5, on raamotsuse eesmärk asendada liikmesriikidevaheline mitmepoolne väljaandmissüsteem, mis põhineb 13. detsembril 1957 Pariisis allkirjastatud väljaandmise Euroopa konventsioonil, vastastikuse tunnustamise põhimõttele rajaneva õigusasutustevahelise üleandmissüsteemiga süüdimõistetute kriminaalkaristuste täitmiseks või kahtlustatavate suhtes kriminaalmenetluse läbiviimiseks (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 39, ning 13. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Sut, C-514/17, EU:C:2018:1016, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 38 Selles kontekstis on raamotsus 2002/584, mis viib sisse kuritegude toimepanemises süüdi mõistetute või kahtlustatavate üleandmise lihtsustatud ja tõhusama süsteemi, seega mõeldud hõlbustama ja kiirendama õigusala koostööd, et aidata saavutada eesmärki kujundada liit vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevaks alaks, põhinedes suurel usaldusel, mis peab liikmesriikide vahel olema (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 40, ning 13. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Sut, C-514/17, EU:C:2018:1016, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 39 Raamotsusega 2002/584 reguleeritud valdkonnas tähendab vastastikuse tunnustamise põhimõte, mis kujutab endast – nagu tuleneb eelkõige raamotsuse põhjendusest 6 – kriminaalasjades tehtava õigusala koostöö „nurgakivi“, raamotsuse artikli 1 lõike 2 kohaselt seda, et liikmesriigid on põhimõtteliselt kohustatud Euroopa vahistamismääruse täitma vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt raamotsuse sätetele. Vahistamismäärust täitvad õigusasutused võivad seega

põhimõtteliselt keelduda sellise vahistamismääruse täitmisest vaid ammendavalt loetletud alustel, mis on ette nähtud raamotsuses 2002/584. Pealegi võib Euroopa vahistamismääruse täitmisele seada üksnes mõne sellistest tingimustest, mis on raamotsuse artiklis 5 ammendavalt ette nähtud. Järelikult kui Euroopa vahistamismääruse täitmine on reegel, kujutab täitmisest keeldumine endast erandit, mida tuleb tõlgendada kitsalt (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus *Minister for Justice and Equality* (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 41; 13. detsembri 2018. aasta kohtuotsus *Sut*, C-514/17, EU:C:2018:1016, punkt 28, ja 15. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus *Dorobantu*, C-128/18, EU:C:2019:857, punkt 48).

- 40 Nii on raamotsuses 2002/584 sõnaselgelt sätestatud vahistamismääruse täitmata jätmise kohustuslikud (artikkel 3) ja vabatahtlikud (artiklid 4 ja 4a) alused ning vahistamismääruse teinud liikmesriigis teatavatel juhtudel antavad tagatised (artikkel 5). Kuigi raamotsus 2002/584 on üles ehitatud vastastikuse tunnustamise põhimõttel, ei tähenda tunnustamine siiski tehtud vahistamismääruse täitmise absoluutset kohustust (vt selle kohta 21. oktoobri 2010. aasta kohtuotsus *B.*, C-306/09, EU:C:2010:626, punkt 50, ning 13. detsembri 2018. aasta kohtuotsus *Sut*, C-514/17, EU:C:2018:1016, punktid 29 ja 30 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 41 Nimelt võimaldab raamotsus 2002/584 liikmesriikide pädevatel asutustel konkreetsetes olukordades otsustada, et vahistamismääruse teinud liikmesriigis mõistetud karistus tuleb täita vahistamismäärust täitva liikmesriigi territooriumil. Nii on see eelkõige raamotsuse artikli 4 punkti 6 ja artikli 5 punkti 3 kohaselt (vt selle kohta 21. oktoobri 2010. aasta kohtuotsus *B.*, C-306/09, EU:C:2010:626, punktid 51 ja 52, ning 13. detsembri 2018. aasta kohtuotsus *Sut*, C-514/17, EU:C:2018:1016, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika). Viimati nimetatud sättes on ette nähtud tagatisena – mille vahistamismääruse teinud liikmesriik annab erijuhtudel, muu hulgas põhikohtuasjas kõne all oleval juhul –, et vahistamismäärust täitva liikmesriigi kodanik või seal elukohta omav isik, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus kriminaalmenetluse läbiviimiseks, tuuakse vahistamismäärust täitvasse liikmesriiki tagasi, et ta saaks seal kanda vabadusekaotuslikku karistust või täita vabadust piirava julgeolekumeedet, mis talle mõistetakse vahistamismääruse teinud liikmesriigis.
- 42 Esitatud küsimustele tuleb vastata neist kaalutlustest lähtudes.

Esimene küsimus

- 43 Esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas raamotsuse 2002/584 artikli 5 punkti 3 koostoimes raamotsuse artikli 1 lõikega 3 ja raamotsuse 2008/909 artikli 1 punktiga a, artikli 3 lõigetega 3 ja 4 ning artikliga 25 tuleb tõlgendada nii, et kui Euroopa vahistamismäärust täitev liikmesriik on seadnud oma kodaniku või selles riigis elukohta omava isiku suhtes kriminaalmenetluse läbiviimise eesmärgil toimuvaks üleandmiseks tingimuse, et see isik tuuakse pärast ülekuulamist tagasi sellesse liikmesriiki, et ta saaks seal kanda vabadusekaotuslikku karistust või täita vabadust piiravat julgeolekumeedet, mis mõistetakse talle Euroopa vahistamismääruse teinud liikmesriigis, peab viimati nimetatud riik isiku tagasi tooma alles alates hetkest, kui lisaks selle otsuse jõustumisele, millega mõistetakse vabadusekaotuslik karistus või vabadust piirav julgeolekumeede, on lõpuni viidud ka kõik muud kriminaalmenetlusega seotud menetlusetaapid seoses kuriteoga, mille tõttu üleandmist taotleti.
- 44 Tuleb märkida, et raamotsuse 2002/584 artikli 5 punktis 3 ei ole täpsustatud hetke, mil tuleb isik, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, mille täitmise tingimuseks on seatud selle sätte tähenduses tagatise andmine, vahistamismäärust täitvasse liikmesriiki tagasi tuua, et ta saaks seal kanda vabadusekaotuslikku karistust või täita vabadust piiravat julgeolekumeedet, mis on talle mõistetud vahistamismääruse teinud liikmesriigis.

- 45 Nimelt näeb see säte selles osas vaid ette, et asjaomane isik, kes on vahistamismäärust täitva riigi kodanik või omab seal elukohta, tuuakse sellesse liikmesriiki tagasi, et ta saaks seal kanda vabadusekaotuslikku karistust või täita vabadust piiravat julgeolekumeedet, mis mõistetakse talle Euroopa vahistamismääruse teinud liikmesriigis, pärast seda, kui see isik on vahistamismääruse teinud liikmesriigis üle kuulatud.
- 46 Seega tuleb raamotsuse 2002/584 artikli 5 punkti 3 väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tõlgendada selle raamotsuse konteksti ja eesmärke arvestades.
- 47 Esiteks tuleb meelde tuletada, et nagu sai märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 38, on raamotsuse 2002/584 eesmärk kuritegude toimepanemises süüdimõistetute või kahtlustatavate üleandmise uue lihtsustatud ja tõhusama süsteemi loomine. Nii on nähtuvalt raamotsuse artikli 1 lõikest 1 Euroopa vahistamismääruse mehhanismi eesmärk võimaldada tagaotsitav vahi alla võtta ja üle anda, et – raamotsuse eesmärki silmas pidades – toimepandud kuritegu ei jääks karistamata ja sellise isiku suhtes saaks läbi viia kriminaalmenetluse või talle mõistetud vabadusekaotusliku karistuse saaks täide viia (6. detsembri 2018. aasta kohtuotsus IK (lisakaristuse täideviimine), C-551/18 PPU, EU:C:2018:991, punkt 39).
- 48 Samas on liidu seadusandja raamotsuse 2002/584 artikli 5 punktis 3 samuti tunnustanud võimaluse suurendada vahistamismäärust täitva riigi kodaniku või seal elukohta omava isiku taasühiskonnastamise tõenäosuse erilist tähtsust, võimaldades tal kanda selle riigi territooriumil vabadusekaotuslikku karistust või täita vabadust piiravat julgeolekumeedet, mis talle pärast tema üleandmist Euroopa vahistamismääruse teinud liikmesriigis mõistetakse (vt selle kohta 6. oktoobri 2009. aasta kohtuotsus Wolzenburg, C-123/08, EU:C:2009:616, punkt 62, ja 21. oktoobri 2010. aasta kohtuotsus B., C-306/09, EU:C:2010:626, punkt 52).
- 49 Teiseks tuleb arvesse võtta raamotsuse 2008/909 sätteid, kuna selle artikkel 25 näeb ette, et neid sätteid kohaldatakse *mutatis mutandis* ulatuses, milles need on kooskõlas raamotsuse 2002/584 sätetega, karistuste täideviimiseks eelkõige juhtudel, kui liikmesriik seab raamotsuse 2002/584 artikli 5 punkti 3 alusel Euroopa vahistamismääruse täitmisele tingimuse, et asjaomane isik tuuakse tagasi sellesse liikmesriiki, et ta saaks seal kanda vabadusekaotuslikku karistust või täita vabadust piiravat julgeolekumeedet, mis mõistetakse talle Euroopa vahistamismääruse teinud liikmesriigis.
- 50 Selles osas tuleneb raamotsuse 2008/909 artikli 3 lõikest 1, et raamotsuse eesmärk on kehtestada eeskirjad, mis võimaldavad liikmesriigil, selleks et hõlbustada süüdimõistatud isiku taasühiskonnastamist, tunnustada kohtuotsust ja viia teise liikmesriigi kohtu mõistetud karistus täide.
- 51 Seega peab liidu seadusandja ette nähtud seos raamotsuse 2002/584 ja raamotsuse 2008/909 vahel aitama saavutada eesmärki hõlbustada asjaomase isiku taasühiskonnastamist. Pealegi pole selline taasühiskonnastamine mitte ainult süüdimõistatud isiku, vaid ka Euroopa Liidu huvides üldiselt (vt selle kohta 23. novembri 2010. aasta kohtuotsus Tsakouridis, C-145/09, EU:C:2010:708, punkt 50, ning 17. aprilli 2018. aasta kohtuotsus B ja Vomero, C-316/16 ja C-424/16, EU:C:2018:256, punkt 75).
- 52 Lisaks tuleb märkida, et raamotsuse 2008/909 artikli 3 lõike 3 esimese lause kohaselt kohaldatakse seda raamotsust ainult kohtuotsuste tunnustamise ja karistuste täideviimise suhtes selle sama raamotsuse tähenduses (25. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus van Vemde, C-582/15, EU:C:2017:37, punkt 23). Raamotsuse 2008/909 artikli 1 punktis a on aga „kohtuotsus“ määratletud kui väljaandjariigi kohtu jõustunud kohtuotsus või korraldus, millega määratakse füüsilisele isikule karistus. Asjaolu, et selles sättes viidatakse asjaomase kohtuotsuse „jõustumisele“, rõhutab erilist tähtsust, mis omistatakse asjaolule, et kohtuotsus ei ole vaidlustatav, välja arvatud otsused, mis on edasi kaevatud (vt selle kohta 25. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus van Vemde, C-582/15, EU:C:2017:37, punktid 23, 24 ja 27).

- 53 Sellest järeldub, et kui vahistamismäärust täitev õigusasutus seab raamotsuse 2002/584 artikli 5 punkti 3 alusel toimides Euroopa vahistamismääruse täitmisele tingimuse, et isik, kelle suhtes see vahistamismäärus on tehtud ning kes on selle liikmesriigi kodanik või omab seal elukohta, tuuakse sinna tagasi, et ta saaks seal kanda vabadusekaotust või täita vabadust piiravat julgeolekumeedet, mis talle vahistamismääruse teinud liikmesriigis mõistetakse, siis võib viimati nimetatud liikmesriik ta tagasi tuua alles pärast seda, kui seda karistust mõistev kohtuotsus on käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis viidatud kohtupraktika tähenduses jõustunud.
- 54 Lisaks nõuab eesmärk hõlbustada asjaomase isiku taasühiskonnastamist, mida taotletakse nii selle raamotsuse artikli 5 punktis 3 kui ka raamotsuse 2008/909 artikli 25 alusel kohaldatavate sama raamotsuse sätetega, et raamotsuse 2002/584 artikli 5 punktis 3 ette nähtud tagatise rakendamisel peab asjaomase isiku tagasitoomine vahistamismäärust täitvasse liikmesriiki toimuma võimalikult kiiresti pärast seda, kui süüdimõistev otsus on jõustunud.
- 55 Seda tõlgendust toetab ka raamotsuse 2008/909 artikli 3 lõike 3 teine lause, mille kohaselt ei takista asjaolu, et lisaks karistusele on määratud ka rahaträhv ja/või tehtud konfiskeerimisotsus, mida ei ole veel tasutud, sisse nõutud või täide viidud, väljaandjariigi kohtuotsuse edastamist täidesaatvale riigile selle raamotsuse artikli 1 punktide c ja d tähenduses.
- 56 Kui aga ilmneb, et selle isiku kohalolek, kellele on vahistamismääruse teinud liikmesriigis mõistatud vabadusekaotus või vabadust piirav julgeolekumeede, on nimetatud liikmesriigis sellele vaatamata, et enam ei saa kohtulikult vaidlustada kohtuotsust, millega see karistus või meede mõisteti, nõutav muude kriminaalmenetlusega seonduvate menetlusetappide tõttu seda kuritegu puudutavas kriminaalasjas, millega seoses Euroopa vahistamismäärus on tehtud, nagu lisakaristuse või -meetme kindlaksmääramine, siis tuleb raamotsuse 2002/584 artikli 5 punktis 3 sätestatud eesmärki – hõlbustada süüdimõistetud isiku taasühiskonnastamist – kaaluda nii kriminaalmenetluse tõhususega, tagamaks, et kuriteo eest, millega seoses on Euroopa vahistamismäärus tehtud, mõistetakse kohane ja tõhus karistus, kui ka vajadusega tagada kõnealuse isiku kaitseõiguste järgimine.
- 57 Lisaks tuleb märkida, et nagu nähtub raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõikest 3 ja raamotsuse 2008/909 artikli 3 lõikest 4, ei saa need raamotsused muuta kohustust austada liidu õiguskorras tagatud põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid.
- 58 Nimelt tuleb Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt liidu teisese õiguse normide tõlgendamisel ja kohaldamisel järgida põhiõigusi, mille lahutamatu osa on ka kaitseõiguste tagamine, mis tulenevad õigusest õiglasele kohtumenetlusele, mis on ette nähtud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklites 47 ja 48 ning Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklis 6 (10. augusti 2017. aasta kohtuotsus *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punkt 60).
- 59 Nii tuleb vahistamismääruse teinud õigusasutusel käesoleva kohtuotsuse punktis 56 mainitud kaalumise käigus hinnata, kas konkreetsed põhjused, mis on seotud asjaomase isiku kaitseõiguste tagamise või hea õigusemõistmisega, muudavad tema kohaloleku vahistamismääruse teinud liikmesriigis vajalikuks pärast seda, kui süüdimõistev otsus on jõustunud, ja kuni lõpliku otsuse tegemiseni muudes kriminaalmenetlusega seotud menetlusetappides seoses kuriteoga, mis on Euroopa vahistamismääruse aluseks.
- 60 Seevastu ei või vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusasutus raamotsuse 2002/584 artikli 5 punktis 3 ette nähtud tagatise raames, arvestades eesmärki hõlbustada süüdimõistetud isiku taasühiskonnastamist, lükata asjaomase isiku vahistamismäärust täitvasse liikmesriiki tagasitoomist süstemaatiliselt ja automaatselt edasi hetkeni, mil muud kriminaalmenetlusega seotud menetlusetapid seoses kuriteoga, mis on Euroopa vahistamismääruse aluseks, on lõpuni viidud.

- 61 Selles kontekstis peab vahistamismääruse teinud õigusasutus kaalumisel, mille ta peab läbi viima, võtma arvesse võimalust rakendada liidu õiguse kohaselt karistusõiguse valdkonnas olemas olevaid koostöö- ja vastastikuse abistamise mehhanisme (vt analoogia alusel 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:2016:630, punkt 47). Sellega seoses tuleb eelkõige märkida, et nagu nähtub raamotsuse 2008/909 artikli 3 lõike 3 kolmandast lausest, toimub rahaliste sanktsioonide ja konfiskeerimisotsuste tunnustamine ja täitmine teises liikmesriigis kooskõlas eelkõige raamotsusega 2005/214 ja raamotsusega 2006/783. Lisaks näeb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiivi 2014/41/EL, mis käsitleb Euroopa uurimismäärust kriminaalasjades (ELT 2014, L 130, lk 1), mille eesmärk on hõlbustada ja kiirendada liikmesriikidevahelist õiguslast koostööd vastastikuse usalduse ja tunnustamise põhimõtete alusel (24. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus Gavanzov, C-324/17, EU:C:2019:892, punkt 35), artikkel 24 ette võimaluse teha Euroopa uurimismäärus, et viia kahtlustatava või süüdistatava ülekuulamine läbi videokonverentsi või muude audiovisuaalsete edastamisvahendite abil, mille kasutamise korra määravad ühiselt kindlaks taotleva liikmesriigi ja täitva liikmesriigi asutused.
- 62 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et raamotsuse 2002/584 artikli 5 punkti 3 koostoimes raamotsuse artikli 1 lõikega 3 ja raamotsuse 2008/909 artikli 1 punktiga a, artikli 3 lõigetega 3 ja 4 ning artikliga 25 tuleb tõlgendada nii, et kui Euroopa vahistamismäärust täitev liikmesriik on seadnud oma kodaniku või selles riigis elukohta omava isiku suhtes kriminaalmenetluse läbiviimise eesmärgil toimuvaks üleandmiseks tingimuse, et see isik tuuakse pärast ülekuulamist tagasi sellesse liikmesriiki, et ta saaks seal kanda vabadusekaotuslikku karistust või täita vabadust piiravat julgeolekumeedet, mis mõistetakse talle Euroopa vahistamismääruse teinud liikmesriigis, peab see liikmesriik isiku tagasi tooma niipea, kui süüdimõistev otsus on jõustunud, välja arvatud juhul, kui konkreetsed põhjused, mis on seotud asjaomase isiku kaitseõiguste tagamise või hea õigusemõistmisega, muudavad tema kohaloleku vahistamismääruse teinud liikmesriigis vajalikuks kuni lõpliku otsuse tegemiseni muudes kriminaalmenetlusega seotud menetlusetappides seoses kuriteoga, mis on Euroopa vahistamismääruse aluseks.

Teine küsimus

- 63 Oma teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas raamotsuse 2008/909 artiklit 25 tuleb tõlgendada nii, et kui kriminaalmenetluse läbiviimiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmisele on seatud raamotsuse 2002/584 artikli 5 punktis 3 ette nähtud tingimus, võib täidesaatev liikmesriik kohtuotsuse teinud liikmesriigis isikule mõistetud vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmisel – erandina raamotsuse 2008/909 artikli 8 lõikest 2 – kohandada selle karistuse kestust, et muuta see vastavaks karistusele, mis oleks asjaomase kuriteo eest mõistetud vahistamismäärust täitvas liikmesriigis.
- 64 Sellega seoses tuleb märkida, et raamotsuse 2008/909 artikli 8 lõige 2 võimaldab täidesaateva liikmesriigi pädeval asutusel kohandada kohtuotsuse teinud liikmesriigis mõistetud karistust siis, kui see karistus on oma kestuselt vastuolus täidesaateva liikmesriigi õigusega. See asutus võib siiski otsustada sellist karistust kohandada vaid juhul, kui see ületab selle riigi õiguses samalaadsete kuritegude eest ette nähtud karistuse ülemmäära, kuna kohandatud karistus ei tohi olla väiksem täidesaateva liikmesriigi õiguses sama liiki tegude eest ette nähtud karistuse ülemmäärast. Selles kontekstis on raamotsuse 2008/909 artikli 8 lõikes 4 täpsustatud, et kohandatud karistus ei või eelkõige selle kestuse osas raskendada kohtuotsuse teinud liikmesriigis mõistetud karistust.
- 65 Raamotsuse 2008/909 artikkel 8 näeb seega ette ranged tingimused selle kohta, kuidas täidesaateva liikmesriigi pädev asutus võib kohtuotsuse teinud liikmesriigis mõistetud karistust kohandada, ning need tingimused moodustavad ainsad erandid sellel asutusel nimetatud raamotsuse artikli 8 lõike 1 kohaselt lasuvast põhimõttelisest kohustusest tunnustada talle saadetud otsust ja viia karistus täide nii, et selle kestus ja laad vastavad kohtuotsuse teinud liikmesriigi otsuses ettenähtule (vt selle kohta 8. novembri 2016. aasta kohtuotsus Ognyanov, C-554/14, EU:C:2016:835, punkt 36).

- 66 Sellest tuleneb, et Madalmaade valitsuse poolt raamotsuse 2008/909 artiklile 25 antud tõlgendusega, mis lubab täidesaatval liikmesriigil juhul, kui isik on vahistamismääruse teinud liikmesriigile üle antud tagasitoomise tagatise vastu, kohandada karistust väljaspool nimetatud raamotsuse artiklis 8 nimetatud olukordi, ei saa nõustuda, kuna siis kaotaks see säte ja eelkõige selle lõikes 1 ette nähtud kohtuotsuse tunnustamise ja karistuse täideviimise põhimõtte kogu oma soovitava toime.
- 67 Järelikult ei saa vahistamismäärust täitev liikmesriik lihtsalt seetõttu, et vahistamismääruse teinud liikmesriik esitab raamotsuse 2002/584 artikli 5 punkti 3 alusel antavas tagatises reservatsiooni selle kohta, kas esimesel liikmesriigil on võimalik teises liikmesriigis teha võidavat süüdimõistvat kohtuotsust kohandada, mis läheb kaugemale raamotsuse 2008/909 artiklis 8 ette nähtud juhtudest, asjaomase isiku üleandmisest keelduda.
- 68 Neil tingimustel tuleb teisele küsimusele vastata, et raamotsuse 2008/909 artiklit 25 tuleb tõlgendada nii, et kui kriminaalmenetluse läbiviimiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmisele on seatud raamotsuse 2002/584 artikli 5 punktis 3 ette nähtud tingimus, võib täidesaatev liikmesriik kohtuotsuse teinud liikmesriigis isikule mõistetud vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmisel kohandada selle karistuse kestust vaid raamotsuse 2008/909 artikli 8 lõikes 2 ette nähtud rangetel tingimustel.

Kohtukulud

- 69 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulud, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta artikli 5 punkti 3, koostoimes selle raamotsuse artikli 1 lõikega 3 ja nõukogu 27. novembri 2008. aasta raamotsuse 2008/909/JSK vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta kriminaalasjades tehtud otsuste suhtes, millega määratakse vabadusekaotuslikud karistused või vabadust piiravad meetmed, nende Euroopa Liidus täideviimise eesmärgil (mida mõlemat on muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK) artikli 1 punktiga a, artikli 3 lõigetega 3 ja 4 ning artikliga 25, tuleb tõlgendada nii, et kui Euroopa vahistamismäärust täitev liikmesriik on seadnud oma kodaniku või selles riigis elukohta omava isiku suhtes kriminaalmenetluse läbiviimise eesmärgil toimuvaks üleandmiseks tingimuse, et see isik tuuakse pärast ülekuulamist tagasi sellesse liikmesriiki, et ta saaks seal kanda vabadusekaotuslikku karistust või täita vabadust piiravat julgeolekumeedet, mis mõistetakse talle Euroopa vahistamismääruse teinud liikmesriigis, peab see liikmesriik isiku tagasi tooma niipea, kui süüdimõistev otsus on jõustunud, välja arvatud juhul, kui konkreetset põhjust, mis on seotud asjaomase isiku kaitseõiguste tagamise või hea õigusemõistmisega, muudavad tema kohaloleku vahistamismääruse teinud liikmesriigis vajalikuks kuni lõpliku otsuse tegemiseni muudes kriminaalmenetlusega seotud menetlusetappides seoses kuriteoga, mis on Euroopa vahistamismääruse aluseks.
2. Raamotsuse 2008/909 (mida on muudetud raamotsusega 2009/299) artiklit 25 tuleb tõlgendada nii, et kui kriminaalmenetluse läbiviimiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmisele on seatud raamotsuse 2002/584 (mida on muudetud raamotsusega 2009/299) artikli 5 punktis 3 ette nähtud tingimus, võib täidesaatev liikmesriik kohtuotsuse teinud liikmesriigis isikule mõistetud vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmisel kohandada selle karistuse kestust vaid raamotsuse 2008/909 (muudetud raamotsusega 2009/299) artikli 8 lõikes 2 ette nähtud rangetel tingimustel.

Allkirjad